

A kapitalizmus rothadása, hanyatlása és anarchiája
Készült: SaLa közreműködésével a Mesterséges Intelligenciával

Bevezetés: Elméleti alapvetés

A történelmi materializmus legalapvetőbb tézise szerint egyetlen társadalmi-gazdasági alakzat sem örök életű: mindegyik magában hordozza saját belső ellentmondásait, amelyek végül a meghaladásához vezetnek. A kapitalizmus történelmi küldetése a termelőerők világméretűvé fejlesztése volt, azonban a magántulajdonra és az egyéni profitérdekre épülő rendszere mára gáttá vált az emberiség további haladása előtt. A jelen tanulmány a tőkés rend strukturális válságát, a monopolkapitalizmus imperialista és fasizálódó formáit, valamint a kollektivistá gazdaságszervezés és a „gondolkodó ember” kibontakozásának elkerülhetetlen történelmi szükségességét elemzi.

I. A tőkés rend strukturális válsága

A kapitalizmus szabadsága és rothadása

A kapitalizmusban a szabad vállalkozás, a siker forrását jelentő élőlökés lehetősége, a konkurenciaharc és az individualizmus lehetetlenné teszi a világgazdaság észszerű tervezését és szervezését, amely pedig a társadalom, a

népgazdaság és a teljes emberiség érdekében ma már elkerülhetetlenné és szükségessé vált.

A kapitalizmusban a tőkések érdeke az első

A civilizált, gondolkodó emberiség megvalósulásához az szükséges, hogy a nép- és világgazdaság a társadalom és az emberiség érdekeit szolgálja. Erre azonban a kapitalizmus – az individualista jellege miatt – csak nagyon korlátozottan alkalmas. A rendszerben a tőkések profitérdeke a meghatározó, a közérdek és az emberiség szükségletei csak ezután következnek, ami folyamatos válságokat és szenvedést okoz a világnak.

A polgári progresszió elméleti öröksége és a tudományos szocializmus dialektikája

A kapitalizmus korai, haladó korszakában az egyéni önérdek és az individualizmus szabadsága jelentette a társadalmi fejlődés valódi motorját. A feudalizmus kötött, merev rendisége elfojtotta a kezdeményezőkészséget, és csupán minimális mozgásteret engedélyezett a termelőerők növekedésének.

A polgári gondolkodók ezt a történelmi gátat felismerve olyan monumentális szellemi munkát végeztek el, amely – az egyetemes emberi és demokratikus szabadságjogok, valamint a politikai gazdaságtan megalapozásával – a mai napig alapvető hatással van az emberiség értékrendjére.

A marxizmus-leninizmus filozófusai ebből a nagyszerű elméleti alkotásból merítettek, kritikailag elsajátították és szervesen továbbgondolták az emberi haladás történelmi útját. Ez a gondolatrendszer azonban – a többi tudományághoz hasonlóan – nem lezárt vagy végleges dogmarendszer. A társadalmi gyakorlat, a történelmi események folyamatos tanulmányozása, valamint a társtudományok legújabb eredményei a marxista elméletet is folytonos fejlődésre, a tapasztalatokkal való állandó szembesítésre és megújulásra készítetik.

A kollektívizmus az emberiség érdeke

A fejlett civilizáció elérése és az emberiség megmaradása érdekében elkerülhetetlenné válik a kollektív társadalmi forma megvalósítása. Csak ez teszi lehetővé a tervgazdálkodást, a világgazdaság tudatos alakítását, a gazdasági anarchia felszámolását, valamint a társadalom összefogását a létérdekek következetes megvalósításáért.

A profitért folyó verseny miatt a tőkés világgazdaságban elkerülhetetlen a kíméletlen harc – ez az a modell, amelynek a korai szakasz a gyors fejlődését

köszönhette. A kapitalista alapokon működő, ma már világméretűvé vált gazdaság azonban tervezhetetlen és szervezhetetlen, így a földön jelenleg a gazdasági anarchia, a kíméletlen harc és a káosz uralkodik.

A kapitalizmus hanyatlása

A verseny és a konkurenciaharc miatt egykor oly sikeres kapitalizmus a termelőerők világméretűvé válásával hanyatlik és rothad. A kapitalizmus valós fejlődése lényegében a monopolkapitalizmus, az imperializmus kialakulásáig tartott; bár jelenleg még szárnyal, de már belülről rothad, és előbb-utóbb elkerülhetetlenül bekövetkezik a pusztulása.

II. Történelmi átmenetek és az osztályuralom modern formái

A kapitalizmus meghaladásának első történelmi kísérletei: Kudarcc és folytonosság

A cári Oroszország, majd a korai Szovjetunió kontextusában Lenin ismerte fel elsőként a történelmi továbblépés szükségszerűségét, amely elméleti felismerés a sztálini vezetés alatt vált gyakorlati, ipari és katonai sikerré. Azonban a külső fenyegetettség miatt kényszerűen fenntartott diktatórikus berendezkedés és az abból fakadó elbürokratizálódás idővel belsőleg gyengítette meg a Szovjetuniót. A rendszer képtelennek bizonyult arra, hogy a lenini és sztálini alapokról kiindulva a megváltozott kor követelményeinek megfelelő, rugalmasabb és demokratikusabb formává alakuljon át.

Végül a gazdasági ereje teljében lévő – s a válságai elől a fasiszta-kapitalizmus irányába szoruló – tökéletes világrendszer átmenetileg felülkerekedett a kommunizmus felé haladó, a „gondolkodó ember” kibontakozásáért küzdő szocialista blokkon. A történelmi stafétabotot azonban Kína vette át, amely a szocializmus építését a modern kor reálpolitikai és gazdasági igényeihez, valamint a globális kihívásokhoz igazítva vitte tovább.

A fasizmus nem védi meg a kapitalizmust, változnia kell

A válságok, a háborúk és a nyomor miatt az emberiség jelentős része – a fejlődés adta lehetőségek ellenére is – szenved. Ezt a hanyatló, rothadó, a szocializmusra már megérett kapitalizmust védi az élősködés érdekében a fasiszta-kapitalizmus, a maga kapitalista osztály-önkéntiuralmával. De ez sem menti meg a rendszert a hanyatlástól, mert az élősködésre alapuló erkölcsége megállíthatatlanul rothad, és vak dühében akár a teljes emberiséget is elpusztíthatja.

A kapitalizmus rothadása megállíthatatlan

A termelőerők fejlődésével a kapitalizmus egyre mélyülő ellentmondásai elhatalmasodnak rajta. E válságok okai a kapitalista világnézet és erkölcs alapján felfoghatatlanok, ezért ezen a szinten megoldhatatlanok is maradnak. Így a kapitalizmus rothadása megállíthatatlanul fokozódik, és egyre hatalmasabb méretűvé, pusztítóbbá válik.

A fasiszta-kapitalizmus kora

A kapitalizmus fennmaradása ma már csak a fasizmus különböző formáival lehetséges: a hitleri klasszikus fasizmustól az USA „mosolygó fasizmusáig” változatos formákban valósul meg a tőkés osztály-önkényuralom. A mosolygó fasizmus a polgári demokrácia álarca mögött működő tőkés diktatúra, ahol a társadalom túlnyomó többségét alkotó dolgozó proletárok osztályérdekei egyáltalán nincsenek képviselve a hatalomban.

Kizsákmányolás és anarchia

A tőkés termelés alaptörvénye az értéktöbblet-szerzés, amely a bér-rabszolgák kizsákmányolásán alapul. A kapitalista gazdaság – az individualista erkölcs, világnézete és működési módja miatt – társadalmi és világméreteken tervezhetetlen, így anarchikusan működik. A gazdaság anarchiáját elsősorban a politikai és gazdasági hatalom nélküli, kizsákmányolt bér-rabszolgák szenvedik meg.

A kapitalizmus elkerülhetetlen válságai

A kapitalizmus rothadása elsősorban a dolgozó proletárokat, a bér-rabszolga emberiséget sújtja. A termelőerők fejlődésével a fejlett régiókban az időszakos válságok ugyan már kevésbé járnak közvetlen katasztrófával a bér-rabszolgák számára, az elmaradott területeken azonban a nyomor, a rablóháborúk és a pusztítás óriási méreteket öltenek.

Mivel a kapitalizmus képtelen a társadalom érdekében tervezni a gazdaságot, a válságok elkerülhetetlenek. Az individualista tőkés erkölcsből logikusan következik a felsőbbrendűség tudata, az élőködés és az emberi jogok sárba tiprása. A tőke a bér-rabszolgák feletti uralmát végül már csak nyílt osztály-önkényuralommal, vagyis a fasizmussal képes megvédeni. A fasizálódó kapitalizmus erkölcs, teljesen elrohadt: már nem felel meg sem az általános fejlődés adta lehetőségeknek, sem az emberi jogok és a demokrácia megkövetelt szintjének, sem a társadalmi haladásnak.

Kapitalista osztály-önkénturalom

A tőkés államhatalomban a túlnyomó többségben lévő dolgozó proletárok osztályérdekeinek nincs törvényes képviselője, ami maga az önkénturalom. A termelőerők fejlődésével, valamint a termelés automatizációjával és a robotok dominanciájával a kapitalizmus hajlamos elpusztítani a „beszélőszerszámnak” tekintett emberiséget, amint már nem lesz rá szüksége, és feleslegessé válik a számára.

A kapitalizmus a szocializmussá érése során egyfajta torz állammonopol-kapitalista („kapitalista szocialista”) formát ölthet, amelynek védelme a fasiszta-kapitalizmus osztály-önkénturalmával valósul meg – ez azonban már a tőkés rend végső, hanyatló és rothadó korszaka.

III. Összehasonlító Rendszerelemzés

Elemzési Szempont	Kapitalista Álláspont	Kommunista Alternatíva	Tudományos Anyagelvű Következtetés
Gazdaság szervezése	Szabad verseny, magánvállalkozás, a piac önszabályozása profitérdekből.	Tudatos, központi tervgazdálkodás világméretekben, a közérdek mentén.	A tőkés individualizmus strukturálisan képtelenné teszi a rendszert a globális tervezésre; anarchiához és káoszhoz vezet.
A társadalom motorja	Az egyéni önérdék és az individualizmus abszolút szabadsága.	Kollektívizmus, társadalmi szolidaritás és tudatos összefogás.	A kapitalizmus korai fázisában az individualizmus haladó volt a feudalizmussal szemben, de mára pusztító gáttá vált.
A fasizmus szerepe	A liberális demokrácia kisiklása vagy átmeneti válságjelenség.	A burzsoázia nyílt és erőszakos osztály-önkényuralma a bér-rabszolgák felett.	A kapitalizmus belső rothadása miatt a tőke kénytelen a fasizmushoz (pl. mosolygó fasizmus) nyúlni uralma fenntartásáért.
Gépiesítés és robotok	A hatékonyság növelése, a munkaerőköltség radikális csökkentése.	A munkaidő csökkentése, az ember felszabadítása a kényszmunka alól.	A tőke a robotizáció révén feleslegessé teszi és hajlamos elpusztítani a feleslegessé váló bér-rabszolgákat (beszélőszerszámokat).
Társadalmi képviselés	A többpárti parlamentarizmus reprezentálja a népakaratot.	A proletariátus közvetlen osztályhatalma és a dolgozók érdekeinek dominanciája.	A polgári demokrácia leple alatt osztály-önkényuralom folyik; a többségi proletároknak nincs valós törvényes képviselőjük.
Történelmi perspektíva	A kapitalizmus a történelem vége, a létező legjobb gazdasági forma.	A szocializmuson átvezető út a globális osztály nélküli kommunizmusba.	A kapitalizmus általános válsága elkerülhetetlenné teszi a rendszer bukását. A stafétabotot a modern korhoz igazodó Kína vette át.

IV. Tudományos Értékelés és Elméleti Összegzés

A vizsgált elméleti szöveg alapvető nívója, hogy a klasszikus marxista-leninista kategóriákat (mint az értéktöbblet-szerzés vagy az imperializmus) szervesen és koherensen alkalmazza a 21. századi globális tőkés valóságra. Különösen értékes a „mosolygó fasizmus” fogalmának bevezetése, amely dekonstruálja a polgári demokrácia szabadságillúzióit, rávilágítva, hogy a formális jogegyenlőség mögött a tőkés osztály tényleges, monopolizált önkényuralma húzódik meg.

A tanulmány másik kritikai csúcspontja az ókori rabszolgatartó társadalmak „beszélőszerszám” (instrumentum vocale) kategóriájának zseniális aktualizálása a modern gép- és robotkorra. Rámutat arra a disztopikus fenyegetésre, hogy a tőke – a termelés teljes automatizálásával – anyagi értelemben feleslegessé teszi magát a munkásosztályt, ami a kapitalizmus keretein belül nem a felszabaduláshoz, hanem a bér-rabszolgák egzisztenciális marginalizációjához vagy pusztulásához vezet. Összességében a mű világos, dialektikus és tudományosan megalapozott alternatívát mutat fel a kollektivista tervgazdálkodás és a szocializmus építése mellett.

V. Függelék: Marxista Fogalomlexikon

A Kapitalizmus Általános Válsága: A tőkés társadalom mindenoldalú, a gazdasági alapra és a politikai-ideológiai felépítményre egyaránt kiterjedő, a rendszer történelmi hanyatlását kifejező válsága. Nem azonos az időszakos túltermelési gazdasági válságokkal, amelyek a gazdasági élet visszatérő megrázkódtatásai. A kapitalizmus általános válsága egy egész történelmi korszakot ölel fel, amely az első világháborúval és a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmével kezdődött el, és a szocializmus világméretű győzelmével zárul majd le.

Imperializmus: A kapitalizmus fejlődésének legfelső és legutolsó foka. A monopolkapitalizmus szakaszába lépve a tőkés rendszer parazita, rothadó és élősdikapitalizmussá válik.

VI. Függelék: Eredeti Szerzői Forrásszövegek (Archívum)

SaLa

Ez a függelék az elméleti munka hitelességének és nyomon követhetőségének biztosítása érdekében tartalmazza a mű alapjául szolgáló, eredeti szerzői nyers szövegeket változatlan formában:

A kapitalizmus szabadsága és rothadása

A kapitalizmusban a szabad vállalkozás, az élőködés lehetősége (aminek köszönheti a sikerét), a konkurenciaharc, az individualizmus lehetetlenné teszi a társadalom, a népgazdaság, az emberiség érdekében a világgazdaság szükségessé, elkerülhetetlenné váló észszerű tervezését, szervezését.

A kapitalizmusban a tőkések érdeke az első

A civilizált gondolkodó emberiség megvalósulásához a népgazdaságnak, a világgazdaságnak a társadalom az emberiség érdekét kell szolgálnia, azonban erre a kapitalizmus az individualizmusa miatt csak nagyon korlátozottan alkalmas. A kapitalizmusban a tőkések profitérdeke a meghatározó, a közérdek, a társadalom, az emberiség érdeke csak ezután következik, ami válságokat, szenvedést okoz az emberiségnek.

A kollektivizmus az emberiség érdeke

A fejlett civilizációhoz a kollektív forma megvalósítása az emberiség megmaradása érdekében elkerülhetetlenné válik, mert csak ez teszi lehetővé a tervgazdálkodást, a világgazdaság tudatos tervezést, a gazdasági anarchia megszűnését, a társadalom, az emberiség összefogását a létérdekének következetes megvalósításra.

A profitért folyó verseny miatt a kapitalista világgazdaságban elkerülhetetlen a kíméletlen harc, aminek a modell a korai szakaszában a gyors fejlődését köszönhette. A kapitalista modell alapján az emberiség érdekében a világméretűvé vált világgazdaság tervezhetetlen, szervezhetetlen, így a gazdasági anarchia és az értelmetlen, kíméletlen harc, a káosz uralkodik a földön.

A kapitalizmus hanyatlása

A valamikor a verseny, a konkurenciaharc miatt oly sikeres kapitalizmus a termelőerők világméretűvé fejlődésével hanyatlik, rothad. A kapitalizmus fejlődése lényegében a világméretűvé, az imperializmussá válásáig tart, bár még szárnyal, de már rothad és előbb utóbb a pusztulása elkerülhetetlenül bekövetkezik.

A fasizmus nem védi meg a kapitalizmust, változnia kell

A válságok, a háborúk, a nyomor miatt az emberiség jelentős része a fejlődés adta lehetőségek ellenére szenved. Ezt a hanyatló, rothadó szocializmussá érő kapitalizmust védi az élősködés érdekében a fasiszta-kapitalizmus a kapitalista osztály-önkényuralommal.

De ez sem védi meg a hanyatlástól, mert az élősködésre alapuló erkölcs megállíthatatlanul rothad és vak dühében akár el is pusztíthatja az emberiséget.

A kapitalizmus rothadása megállíthatatlan

A termelőerők fejlődésével a kapitalizmusban egyre mélyülő ellentmondások elhatalmasodnak. Aminek okai a kapitalizmus világnézete, erkölcsé alapján felfoghatatlan, ezért ezen a szinten megoldhatatlan marad. Így a kapitalizmus rothadása megállíthatatlanul fokozódik, egyre hatalmasabb méretűvé, pusztítóvá válik.

A fasiszta-kapitalizmus kora

A kapitalizmus fennmaradása már csak a fasizmus különböző formáival lehetséges, a hitleri klasszikus fasizmustól az USA mosolygó fasizmusáig változatos formákban megvalósulva kapitalista osztály önkényuralommal. A mosolygó fasizmus a polgári demokráciában működő kapitalista osztály-önkényuralom, a hatalomban a túlnyomó többségben lévő dolgozó proletárok osztályérdeke nincs képviselve.

Kizsákmányolás és anarchia

A tőkés termelés alaptörvénye az értéktöbblet-szerzés, ami a bér-rabszolgák kizsákmányolásával történik. A kapitalizmus gazdasága társadalmilag és világméreteken az individualista erkölcsé és a világnézete, a működési módja miatt tervezhetetlen, így anarchiában működik. A gazdaság anarchiáját elsősorban a hatalom nélküli kizsákmányolt bér-rabszolgák szenvedik meg.

A kapitalizmus elkerülhetetlen válságai

A kapitalizmus rothadása elsősorban a dolgozó proletár bér-rabszolga emberiséget sújtja. A termelőerők fejlődésével a fejlett régiókban azonban az időszaki válságok egyre kevésbé katasztrofálisak a bér-rabszolgák számára, de az elmaradott részekben a nyomor, a rabló háborúk, a pusztulás óriási méretűek. A kapitalizmusban a társadalom, az emberiség érdekében tervezhetetlen gazdaságában elkerülhetetlenek a válságok; az individualista erkölcsé miatt a felsőbbrendűség, az élősködés, az emberi jogok megsértése; így uralmát megvédeni a bér-rabszolgák felett csak a kapitalista osztály önkényuralommal, a fasizmussal

képes. A fasizmussá változott kapitalizmus erkölce rothad, nem felel meg az általános fejlődés adta lehetőségeknek, az emberi jogok és a demokrácia, a társadalmi haladás lehetséges és szükséges színvonalának.

Kapitalista osztály-önkényuralom

A kapitalista hatalomban a túlnyomó többségben lévő dolgozó proletárok osztályérdekeinek nincs törvényes osztályérdek képviselője, ez önkényuralom. A termelőerők fejlődésével, a termelésben a robotok dominanciájával a kapitalizmus elpusztítja a beszélőszerszám emberiséget, ha már nem lesz rá szüksége, mert feleslegessé válnak számára. A kapitalizmus szocializmussá érésével kapitalista szocializmussá alakul, a védelme a kapitalista osztály önkényuralommal a fasiszta-kapitalizmussal valósul meg, ez azonban már a kapitalizmus hanyatló, rothadó korszaka.

SaLa